

7.1 Ar daug Lietuvoje gyventojų?

1. Perskaitykite tekstą. Remdamiesi tekstu ir Lietuvos administraciniu žemėlapiu, atsakykite į klausimus.

Kiekvienos valstybės gyvavimo pagrindas ir didžiausias turtas – gyventojai. Jų skaičius, tankumas, sudėtis ir demografiniai procesai yra labai svarbūs (**demografija** – mokslas, tiriantis gyventojų skaičių, sudėtį, teritorinį pasiskirstymą, pokyčius, pokyčių priežastis bei padarinius). Jie nusako valstybės dydį, galią, vietą pasaulio, regiono ar šalies ekonomikoje, politikoje, kultūroje.

Gyventojų skaičius nuolat kinta. Jo didėjimą ar mažėjimą lemia ekonomikos stabilumas, demografiniai procesai, ypač gimstamumas ir mirtingumas, migracija. Gyventojų skaičiaus kitimą kai kuriose šalyse taip pat veikia karai, badas, laikini socialiniai neramumai, epidemijos, stichinės nelaimės. Dėl šių priežasčių skirtingais laikotarpiais keitėsi ir Lietuvos gyventojų skaičius.

Nors pasaulyje gyventojų skaičius sparčiai auga, Lietuvoje, atvirkščiai, mažėja. Statistikos departamento duomenimis, 2021 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 2 mln. 795,7 tūkst. nuolatinių gyventojų. Nuo nepriklausomybės atgavimo gyventojų labai sumažėjo. Sparčiai sumažėjęs gimstamumas ir lėtai augantis mirtingumas negarantuoja natūralios kartų kaitos, todėl gyventojų skaičius mažėja.

Kodėl Lietuvoje taip sparčiai mažėja gyventojų? Svarbiausia – kas lietuvių laukia ateityje?

Gyventojų skaičiaus kaita atskirose šalyse labai skiriasi. Sparčiausiai gyventojų daugėja ekonomiškai silpnose šalyse, o tai kelia daugybę problemų ir dar labiau didina skurdą. Ekonomiškai stipriose šalyse gyventojų skaičius didėja labai lėtai, kai kuriose šalyse žmonių netgi mažėja. Tokios tendencijos taip pat kelia iššūkių. Gyventojų skaičiaus kaita priklauso nuo gimstamumo, mirtingumo, vidutinės gyvenimo trukmės, migracijos. Jau sužinojote, kad Lietuvoje gyventojų mažėja. Kas tai lemia? Pirmiausia, labai sumažėjo gimstamumas. Pastaruoju laiku Lietuvoje per metus daugiau žmonių miršta negu gimsta. Kiek anksčiau tradicinė lietuvių šeima turėjo 2–3 vaikus, dabar 1–2. Paklauskite savo mamų, tėčių ir močiūčių ar senelių, kiek jie turėjo brolių ir seserų. Kita labai svarbi priežastis, lemianti gyventojų skaičiaus mažėjimą, yra per visą nepriklausomybės laikotarpį nuolat augusi emigracija.

Lietuva – miestiečių kraštas, dauguma gyventojų telkiasi miestuose: miesto gyventojų – 68,5 proc., kaimo – 32,3 proc. (2021 m.). Vyrų sudaro 46,1 proc., moterų – 53,9 proc. gyventojų. Vidutinis gyventojų tankis yra 43 žm./km² (2021 m. surašymo duomenimis). Tankiausiai gyvenama Vilniaus (83,3 žm./km²), Kauno (75,2 žm./km²), rečiausiai – Utenos (21,1 žm./km²), Tauragės (25,0 žm./km²) apskrityse. Nors mūsų miestai, lyginant su milijoniniais pasaulio skruzdėlynais, nėra tokie dideli, triukšmingi ir užteršti, visgi nemažai miestiečių ieško ramesnės gyvenamosios vietos užmiesčiuose. Tačiau beveik 17,5 proc. mūsų šalies gyventojų susitelkę Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje. Ar žinote, kiek gyventojų yra jūsų gyvenamoje vietovėje?

Pagal Stasį Vaitekūną, Eleną Valančienę „Lietuvos geografija“, „Visuotinę lietuvių enciklopediją“, Lietuvos statistikos departamento duomenis

7.1 Ar daug Lietuvoje gyventojų?

1. Kas yra demografija?

2. Kokie yra demografijos procesai?

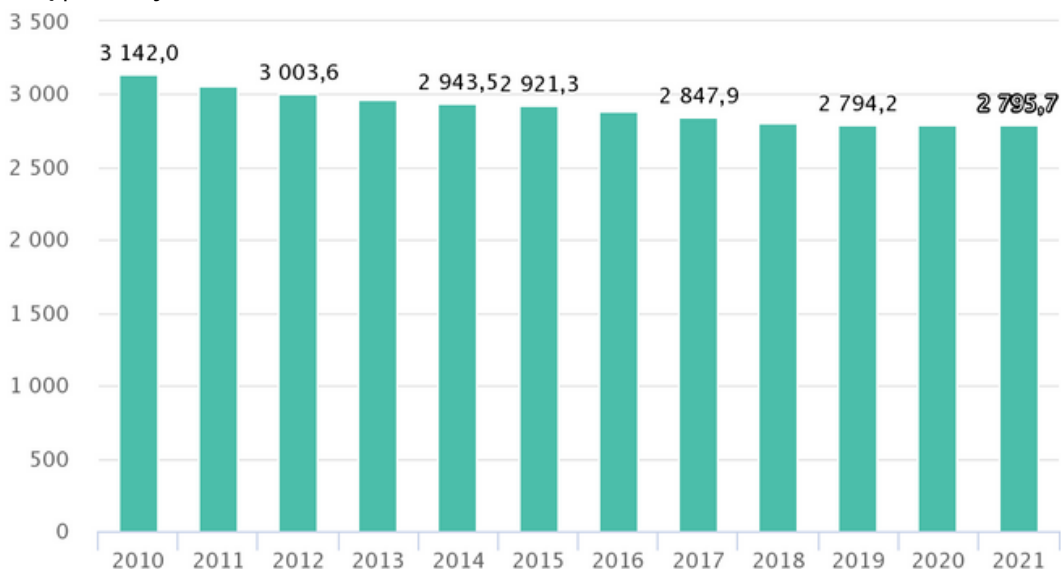
3. Dėl kokių priežasčių Lietuvoje mažėja gyventojų?

2. Išnagrinėkite žemiau pateiktą diagramą ir parašykite, kaip keitėsi nuolatinių Lietuvos gyventojų skaičius 2010–2021 m. Pasvarstykite, kokių problemų gali sukelti gyventojų skaičiaus kitimas.

Metų pradžioje, tūkst.

Nuolatiniai gyventojai 2010–2021 m.

Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

7.1 Ar daug Lietuvoje gyventojų?

3. Išnagrinėkite žemiau pateiktą diagramą ir parašykite, kaip 2010–2020 m. keitėsi Lietuvos gyventojų gimstamumas, mirtingumas, emigracija ir imigracija.

Gimstamumas:

Mirtingumas:

Emigracija:

Imigracija:

Pagrindiniai demografiniai ir gyventojų tarptautinės migracijos rodikliai 2010–2020 m.

